

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. Uredništvo in upravnništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrt leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5.60.— Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inerate, naročnino, reklamacije pa na upravništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezimi dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — **Inserati:** štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin., za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inserati po dogovoru. Inserati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavaj: „Sava“, Kranj. Čekovni račun pri c. kr. pošto-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Nj. c. in kr. apostolsko Veličanstvo je izdalo naslednje lastnoročno pismo in oklic:

Ljubi grof Stürgkh!

Odločil sem se, naročiti ministru moje hiše in zunanjih zadev, naj kraljevi srbski vladi naznani nastop vojne stanja med monarhijo in Srbijo.

V tej usodni uri mi je potreba obrniti se do mojih ljubljenih narodov.

Naročam Vam torej, da priloženi oklic splošno razglasite.

Kopališče Išt, dne 28. julija 1914.

FRANC JOŽEF I. r.

STÜRGGH I. r.

Mojim narodom!

Bila je Moja najiskrenejša želja, da bi leta, ki so Mi še usojena po milosti Božji, posvetil delom miru in da bi Svoje narode obvaroval težkih žrtev in bremen vojne.

Toda Božja previdnost je odločila drugače.

Spletke sovraštva polnega nasprotnika Me silijo po dolgih letih miru zagrabit za meč, da varujem čast Svoje monarhije, da branim njen ugled in njeno stališče kot sile, da varujem njeno posestno stanje.

Z nehvaležnostjo, ki hitro pozabi, je kraljevina Srbija, ki smo jo od prvih početkov njene državne samostojnosti do najnovejšega časa Moji predniki in Jaz podpirali in pospeševali, je že pred leti nastopila pot odkrite sovražnosti zoper Avstro-Ogrsko.

Ko sem po treh desetletjih blagoslovljenega dela miru v Bosni in Hercegovini razširil Svoje vladarske pravice na ti deželi, je ta Moja odredba v kraljevini Srbiji, koje pravice se nikakor niso kršile, vzbudila izbruhe nebrzdane strasti in najsrditejšega sovraštva. Moja vlada se je takrat poslužila lepe predprave močnejšega in je v najskrajnejši prizanesljivosti in dobrotljivosti zahtevala od Srbije samo znižanje njene vojske na mirovni stalež in obljubo, da bo v bodoče hodila pot miru in prijateljstva.

Isti duh zmernosti je vodil Mojo vlado, da se je omejila na varovanje najvažnejših življenskih pogojev monarhije, ko se je Srbija pred dvema letoma bojevala s turško državo. Temu vedenju se je imela Srbija v prvi vrsti zahvaliti za dosego vojne namena.

Nada, da bo srbska kraljevina cenila potrpežljivost in ljubezen Moje vlade do miru in da bo izpolnila svojo besedo, se ni uresničila.

Vedno višji plameni sovraštva zoper Mene in Mojo rodovino, vedno bolj neprikrito se pojavlja stremljenje s silo odtrgati neločljiva ozemlja avstro-ogrška.

Zločinska gonja sega čez mejo, da bi na jugovzhodu monarhije izpodkopale temelje državnega reda, da bi narod, kateremu naklanjam v očetovski ljubezni Svojo polno skrb, omajala v njegovi zvestobi do vladarske rodovine in domovine, da bi doraščajočo mladino premotila in jo naščuvala k hudodelnim dejanjem blodnosti in veleizdaje. Cela vrsta morilnih naklepov, po načrtu pripravljena in izvršena zarota, ki se je strašno posrečila in v srce zadela Mene in Moje zveste narode, je daleč vidni krvavi sled tistih tajnih spletek, ki so se započele in vodile iz Srbije.

Ta neznosna gonja se mora ustaviti, neprestanim izzivanjem Srbije se mora narediti konec, ako se naj ohrani čast in dostojanstvo Moje monarhije neomadeževano in ako se naj ne pretresa neprenehoma njen državni, gospodarski in vojaški razvoj.

Zaman je naredila Moja vlada še zadnji poskus, doseči ta cilj z mirnimi sredstvi, Srbijo pripraviti z resnim opominom, da krene na drugo pot.

Srbija je zavrnila zmerne in pravične zahteve Moje vlade in je odklonila, izpolniti tiste dolžnosti, kojih izpolnjevanje je v življenju narodov in držav naravna in potrebna podlaga miru.

In tako se moram odločiti, s silo orožja ustvariti neobhodno potrebna poroštva, ki naj zagotovijo Mojim državam mir v notranjosti in trajni mir na zunaj.

V tej resni uri se popolnoma zavedam cele dalekosežnosti Svojega sklepa in svoje odgovornosti pred Vsemogočnim.

Preskusil in uvaževal sem vse.

Z mirno vestjo nastopam pot, ki mi jo kaže dolžnost.

Jaz zaupam svojim narodom, ki so se v vseh viharjih vedno v složnosti in zvestobi družili okoli Mojega prestola in ki so bili za čast, velikost in moč domovine vedno pripravljene za najhujše žrtve.

Jaz zaupam hrabri avstrijsko-ogrski vojni moči, polni požrtvovalnega navdušeeja.

In Jaz zaupam Vsemogočnemu, da podeli zmago Mojemu orožju.

Franc Jožef s. r.

Stürgkh s. r.

Vojna s Srbijo.

Priobčili smo v zadnji številki avstrijsko noto, ki jo je naš poslanik v Belgradu Giesl pl. Gieslingen izročil srbski vladi. Nota zahteva točnega odgovora tekom 48 ur, to je do minole sobote ob 6. zvečer.

Vtis note je napravil na srbske državnike naravnost uničujoč vtis in vobče se je govorilo, da se bo Srbija udala in sprejela vse avstrijske zahteve. Celo srbski tiskovni načelnik je še v soboto ob 3. uri popoldan izjavil zbranim poročevalcem tujih listov, da se bodo avstrijske zahteve brezpogojno sprejele. Ta izjava je povzročila predčasne brzjavke minole sobote. Srbski ministrski svet je zboroval ves dan in nestrpno pričakoval ruskega odgovora, ki je dospel ob 1/4. uri, obstoječ iz 2000 šifriranih besed. Pasić sam je brzjav dešifriral in ob 4. uri se je že izdal srbski ukaz mobilizacije. Proti 6. uri je šel Pasić k avstrijskemu poslaniku ter mu izročil odgovor vlade. Naš poslanik je po dobljenih instrukcijah smatral odgovor za nezadovoljiv ter je odpotoval ob pol 7. uri iz Belgrada.

S tem korakom so bile prekinjene vse diplomatične zveze med Avstro-Ogrsko in Srbijo.

V Belgradu je zavladala skorodane panika, ko se je izvedelo, da je vlada odklonila avstrijske zahteve. Le srbski častniki so vsodbujali ljudstvo ter ga navduševali za vojno proti Avstriji.

Vsi uradi so se preselili v notranjost Srbije v Kragujevac in Niš.

*

Ko se je v Avstriji izvedelo, da je srbski odgovor nezadovoljiv in da bo treba Srbijo z orožjem v roki naučiti dostojnosti, je zavladalo v vsi državi nepopopisno navdušenje. Vršile so se v vseh mestih širom domovine patrijotične manifestacije, ki so jasno dokazale, da je vse avstrijsko ljudstvo brez razlike narodnosti in brez ozira na politične spore ene misli in enega duha.

Navdušenje se je še povečalo, ko je Nj. Veličanstvo cesar Franc Josip I. zaukazal delno mobilizacijo armade in črne vojne. Pele so se patrijotične pesmi in z občudovanja vredno točnostjo so odhajali vpoklicani na določene jim kraje. Očarjuča moč, katero vsebuje ime Njega veličanstva tako na vojaka, kakor tudi na civilista, se je tudi to pot izkazala v pravem pomenu besede.

Velike manifestacije so se vršile tudi v Ljubljani. Vpoklicani rezervniki so z godbo pešpolka št. 27 na čelu napravili ovacije najprej deželnemu predsedniku ekscelenci baronu Schwarzu, potem se je množica ustavila pred spomenikom junaka Radeckega, kjer je zbrane nagovoril podmaršal Kraliček. Od tu so šli manifestantje pred deželni dvorec, kjer jih je ogovoril dr. E. Lampe in pred mestni magistrat, kjer je nagovoril vojake župan ljubljanski dr. I. Tavčar v krašnih besedah.

Ko je dospela množica na Vodnikov trg je iz stolnice stopila v manifestačni sprevod vsa ljubljanska duhovščina s prižganimi svečami, stolni kapitelj in ljubljanski prošt z Najsvetejšim. Pred njimi so nosili dve cerkveni banderi. Na Vodnikovem trgu je stolni dekan Kolar imel kratek nagovor v slovenskem in nemškem jeziku in slavil zvestobo slovenskih in avstrijskih vojakov do države in cerkve in prosil nebo, naj rosi blagoslov na naše junake. Godba je zaigrala k molitvi in prošt je blagoslovil z Najsvetejšim vojake, častnike in velikansko množico, ki je molče in s svečanimi čustvi spremljala ta veličastni prizor.

* * *

Prišel je torej resen trenotek, katerega smo takorekoč že leta in leta pričakovali. Avstrija se je osokolila in si hoče napraviti mir in red ob mejah. Dasiravno smo vsi vedeli, da mora priti do

tega, je vendar resnost trenutka globoko posegla v vse državljanske pravice, v vsako posamezno rodbino. Naj se nas ne polašča malodušnost, z bistrim očesom varujemo koristi svoje domovine, z hrabro in močno roko branimo dedščino habsburškega imperija. Naj bi iz tega boja vzklila nova možnost večje kulture, večjega blagostanja.

A še drugo vprašanje je, ki vznemirja vse duhove. Ali bo ostala Rusija nevtralna, ali bo posegla v avstrijsko-srbski spor. Od tega vprašanja je odvisen svetovni mir. Kakor hitro poseže Rusija vmes, nastane enaka dolžnost našim zaveznicam Nemčiji in Italiji, ter na drugi strani Francoski in Angleški. In vzlic temu, da se trudita Angleška in Francija, da lokalizirata spor na Avstrijo in Srbijo, se Rusija ni izjavila. Izdala je uradno razglas, ki se glasi:

„Mnoge patrijotične manifestacije, ki so se zgodile v zadnjih dnevih v stolnem mestu in v drugih mestih države pričajo, da je trdna in mirna ruska politika našla simpatičen odmev v širokih plasteh prebivalstva. Vlada pa upa, da izraz ljudskih čustev ne zadobi oblike sovražnosti proti tistim državam, s katerimi živi Rusija v miru in želi ostati v miru. Iz poleta ljudskega duha zajema vlada novih moči in pozivlja prebivalstvo, naj bo mirno in oprezno; vlada je na straži za dostojanstvo in koristi Rusije.“

Temne so te besede, kakor je temen tudi nje pomen. Naj bi pa imeli prijateljski državi toliko upliva pri zaveznici, da bi iskra, ki se je užgala v Belgradu, ne preskočila tudi na ostalo Evropo ter nam ohranila neskončno gorja.

Kocka je torej padla in zanašajoč se na svoj dobri meč in na prijateljsko pomoč kličemo lahko ponosno: **Naprej v boj za blagor domovine!**

Vojna napoved.

Torek 24. popoldne ob 4. uri je bila kraljevini Srbiji napovedana vojna.

Napoved vojne.

Dunajski uradni list je v torek popoldne obelodanil posebno izdajo z naslednjo uradno napovedjo vojne:

Z najvišjo odločbo Njega c. in kr. apostolskega Veličanstva z dne 28. julija 1914. je bila danes kraljevski srbski vladi izročena v francoskem jeziku spisana napoved vojne, ki se glasi tako-le:

„Le Gouvernement Royal de Serbie n'ayant pas répondu d'une manière satisfaisante à la Note qui lui avait été remise par le Ministre d'Autriche-Hongrie à Belgrade à la date du 23 Juillet 1914, le Gouvernement I. et R. se trouve dans la nécessité de pourvoir lui-même à la sauvegarde de ses droits et intérêts et de recourir à cet effet à la force des armes. L'Autriche-Hongrie se considère donc de ce moment en état de guerre avec la Serbie.“

Le Ministre des Affaires Etrangères d'Autriche-Hongrie Comte Berchtold.“

V prevodu se glasi vojna napoved:

Ker kraljevska srbska vlada na noto, ki jo je izročil avstro-ogrski poslanik v Belgradu dne 23. julija 1914. ni povoljno odgovorila, je c. in kr. vlada prisiljena sama skrbeti za varstvo svojih pravic in interesov in v to svrhu apelirati na orožje. Avstro-Ogrska smatra, da je od tega trenutka s Srbijo v vojnem stanju.

Avstro-ogrski minister zunanjih del: Grof Berchtold.

*

Notifikacija napovedi vojne.

Zunanje ministrstvo je zastopnikom tujih držav naznanilo napoved vojne kraljevini Srbiji s posebno noto, v kateri naznanja, da se bo Avstro-ogrška med vojno držala določb haaške konvencije z dne 18. oktobra 1907 in londonske deklaracije z dne 16. februarja 1909, če stori tako tudi Srbija.

Uradno razglasilo.

Uradno se razglša: Sovražnosti so se začele. Avstro-Ogrska je šele tri dni po sprejetju nezadovoljivega odgovora Srbije prešla k dejanjem. Srbija bi bila torej še dosti časa imela za odnehanje.

Praska pri Temes Kubinu.

Pri Temes Kubinu so srbski vojaki s parnikov na Donavi streljali na naše vojake, ki so seveda nazaj streljali. Na obeh straneh je nekaj ranjencev. Nasproti Temes Kubinu stoje zdaj štirje srbski pehotni polki s tremi baterijami in dva kavalerijska eskadrona, ki imajo svoje opirališče v Semendriji. Srbom poveljuje Štefan Štefanović.

Most med Zemunom in Belgradom v zrak pognan.

Srbi so v sredo ob 1. uri 30 minut zjutraj pognali most med Zemunom in Belgradom v zrak. Avstrijska infanterija in artiljerija je na to v družbi donavskimi monitorji obstreljevala srbske pozicije

onstran mostu. Srbi so se po kratkem boju umaknili. Naše izgube so čisto neznatne. Dan popreje se je posrečilo malemu oddelku pijonirjev v družbi z moštvom finančne straže vzeti dva srbska parnika, ki sta bila otvorena z municijo in minami. Pijonirji in financarji so po kratkem, a hudem boju premagali po številu večje srbsko moštvo, se polastili ladij in njih nevarnega tovora in se pustili odpeljati od dveh naših donavskih parnikov.

Most med Zemunom in Belgradom je bil edina zveza na celi avstro-srbski meji. Zelezniški most je bil 460 metrov dolg in 4 in pol metra širok. Na berlinskem kongresu je bil ta most proglašen kot nevtralen. Srbi so torej razstrelivši ta most, grešili proti mednarodnemu pravu.

* * *

Obstreljevanje Belgrada.

Dne 30. julija ob polnoči se je pričelo na srbski strani streljanje s strojnimi puškami, nakar so avstrijski podonavski monitorji obstreljevali mesto. Ob 1. ponoči je sfrčalo neko skladišče smodnika v Belemgradu v zrak.

Dne 30. julija v jutru so Srbi nadaljevali z razstreljevanjem mostu. Posrečilo se jim ni, ga docela razstreliti.

Ker se je iz srbske colninske hiše streljalo na avstrijske vojake, je avstrijska artiljerija razstrelila hišo.

Iz Belgrada se vidi plamen požara. Pri manjših praskah je bilo vjetih šestnajst srbskih vojakov.

Boji ob Drini.

Tudi ob Drini je prišlo do prvih bojev. Srbski prostovoljci so poskusili na več krajih prestopiti reko ob zapadni meji kraljevine. Avstrijske posadke so sovražnika povsod z občutnimi izgubami zavrnile.

Posredovanje Angleške.

V angleškem parlamentu je minister zunanjih del sir Edvard Grey izjavil, da Angleška nima pravice se vtikati, dokler je konflikt omejen na Avstrijo in Srbijo. Če bi pa postalo razmerje med Avstrijo in Nemčijo ter Rusijo nevarno, potem gre za evropski mir in to se tiče vseh. Za slučaj, če bi postalo razmerje med Avstrijo in Rusijo nevarno, potem je edino upanje za mir, da posredujejo skupno tiste države, ki na srbskem polju niso neposredno zainteresirane namreč Nemčija, Francija, Italija in Angleška, v ta namen, da Avstrija in Rusija ustavita sovražnosti in se poravnata. Storil je korake, da bi francoski, nemški in italijanski poslaniki posetili ž njim konferenco o sredstvih za poravnavo sedanjih težav. Smatra v časopisih priobčeno besedilo srbskega odgovora za pristno in misli, da more za nepristransko skupino držav biti podlaga, na kateri bi se doseglo sporazumljenje. Jasno je, da bi v trenutku, ko prepir ni več omejen na Avstrijo in Srbijo, ampak je vanj zapletena še kaka druga velesila, to moglo končati z eno največjih katastrof, kar jih je kdaj zadelo Evropo.

*

Prizadevanja za lokaliziranje vojne.

Oficijozno se razglša, da meri angleško posredovanje na lokaliziranje vojne med Avstrijo in Srbijo. Vlada teh prizadevanj sicer ne odklanja, meni pa, da so akcije monarhije že toliko dozorele, da bi moglo kako diplomatično posredovanje seči čez to lokaliziranje. Angleški predlog ima pač v mislih konferenco, ki naj bi se sklicala, če bi hotela Rusija aktivno nastopiti. Zato je tudi nemška vlada naklonjena angleškemu predlogu. O stališču Rusije ni doslej nič znano. Vest, da Rusija mobilizira, ni potrjena. Položaj je tak, da se lahko vsak čas spremeni. Občevanje med Avstrijo in Rusijo je doslej, kakor običajno prijateljsko in korektno. Vesti, da bo Srbija še v zadnji uri demobilizirala, ali se vdala, so neverjetne.

Pogajanja med velesilami zaradi lokaliziranja avstrijsko-srbskega konflikta se nadaljujejo z vso hitrostjo. Odločitev je odvisna od Rusije. Pomirljive vesti iz Rusije je sprejemati z največjo rezervo. Ni pregledati, da se dela na Ruskem z mrzlično naglico.

Francoski merodajni krogi

upajo, da se bo mogoče ogniti splošni vojski. „Matin“ prereka vesti, da bi Francija mobilizirala. Francija upa, da ostane avstrijsko-srbska vojna lokalizirana in ne bo storila nobenega koraka, ki bi ogrožal mir. Rusija hoče vedeti, kam misli Avstrija. Vstop avstrijske armade v Srbijo ne smatra Rusija za vojni slučaj in ne bo ukrenila nikakih vojaških odredb.

Italijanski merodajni krogi

so mnenja, da s tem, da je Avstrija napovedala Srbiji vojno, še ni vsaka diplomatična akcija glede lokaliziranja vojne uničena. „Popolo Romane“ pravi, da želi tudi Italija, naj bi se ne zgodili kaki zapletljaji, sicer pa da bo Italija stala kot zaveznica in prijateljica Avstriji na strani.

Rusija mobilizira.

Berlinska „Kreuzzeitung“ poroča, da Rusija mobilizira. To pomeni močno ogroženje Avstrije,

vsled česar bodo morali merodajni krogi kar najhitreje zahtevati pojasnil.

Ruske vloge pri nemških bankah.

Ruski državni svet je sklenil, dvigniti ruske vloge pri nemških bankah.

Olajšanje položaja.

Nemškim listom se poroča iz Petrograda: Nastalo je olajšanje položaja; vtis prevladuje, da se dobi nova podlaga za nova pogajanja.

Srbski odgovor na avstrijsko noto.

Srbski odgovor na noto-naše vlade se glasi, kakor javlja korespondenčni biro, tako-le:

Srbska vlada je sprejela noto c. in kr. vlade dne 23. julija in je prepričana, da bo njen odgovor razpršil vsako nesorazumljenje, ki bi ogrožalo prijateljsko sosedne odnose med avstro-ogrsko monarhijo in kraljevino Srbijo.

Kraljevska vlada se zaveda, da se nasproti veliki sosedni monarhiji niso pri nobeni priliki ponavljali oni protesti, ki so se svoječasno izražali tako v skupščini, kakor tudi v izjavah in ukrepah odgovornih zastopnikov srbske države in ki so se končali z izjavo, srbske vlade z dne 18. marca 1909., takisto tudi, da ni nobena srbska vlada ali kak drugi organ poskušal spremeniti v Bosni ustvarjenega političnega in pravnega položaja. Kraljevska vlada konstatuje, da se c. in kr. vlada v tem oziru ni pritoževala izvemših slučajev z neko učno knjigo, glede katere je dobila c. in kr. vlada popolnoma zadovoljiva pojasnila. Srbija je med balkansko krizo v številnih slučajih dokazala miroljubno in zmerno politiko in samo Srbiji in žrtvam, ki jih je doprinesla izključno v interesu evropskega miru, se je zahvaljevali, da je bil ohranjen mir.

Kraljevska vlada se ne more delati odgovorno za izjave privatnega značaja, kakor so časopisni članki in izjave, ki so v vseh državah docela navadni pojavi in ki se v splošnem odtegujejo državnim kontroli. To tem manj, ker je kr. vlada pri reševanju raznih vprašanj, ki so se pojavila med Srbijo in Avstro-Ogrsko, dokazala veliko susretljivost, s čemer se ji je posrečilo velik del teh vprašanj rešiti v prilog napredku obeh sosednih dežel.

Kr. vlada je bila vsled tega bolešno presečena po trditvah, da bi se bili tudi srbski državljani udeležili priprav za atentat, izvršen v Sarajevu. Pričakovala je, da bo povabljena, naj se udeleži izsledovanja zločinca, in je bila pripravljena, da dokaže svojo popolno korektnost z dejanji, postopati proti vsem onim osebam, na katere bi bila opozorjena.

V smislu želja c. in kr. vlade je kr. vlada torej pripravljena izročiti sodišču ne glede na stan in dostojanstvo vsakega srbskega državljanca, glede katerega se ji bi podali dokazi za njegovo sokrivdo pri sarajevskem zločinu. Zlasti pa se obvezuje, da na prvi strani uradnega lista dne 26. julija da objaviti to-le enunciacijo: „Kr. srbska vlada obsoja vsako propagando, ki bi bila naperjena proti Avstro-Ogrski, to se pravi, vsa stremiljenja, ki merijo na odcepitev posameznih dežel od avstro-ogrsko monarhije in odkritosrčno obžaluje žalostne posledice teh zločinskih mahinacij.“

Kraljevska vlada obžaluje, da bi glasom sporočila c. in kr. vlade sodelovali gotovi srbski častniki in funkcionarji pri ravnokar omenjeni propagandi in da bi s tem ogrožali prijateljskososedne odnose, katere upoštevati se je kraljevska vlada z izjavo z dne 31. marca 1909 najsmošeje zavezala.

Vlada, ki obsoja in zavrača vsako misel, ali poskus vmešavanja v usodo prebivalstva kateregakoli dela Avstro-Ogrske, smatra za svojo dolžnost, prav izrečno opozarjati častnike, uradnike in vse prebivalstvo kraljevine, da bo v bodoče postopala z najskrajnejšo ostrostjo proti onim osebam, ki bi zakrivila taka dejanja, katere preprečiti ter zatreti bo storila vse.

To izjavo bo Njegova kraljevska visokost prestolonaslednik Aleksander v dnevnem povelju, ki ga bo izdal v imenu Njegovega Veličanstva, sporočil armadi ter objavil v naslednji številki uradnega lista.

Kraljevska vlada se nadalje zavezuje:

1. Povodom prihodnjega rednega sestanka skupščine vložiti v tiskovni zakon določbo, po kateri se bo najstrožje kaznovalo hujskanje k sovražstvu in preziranju proti monarhiji kakor tudi vsaka publikacija, katera splošna tendenca je naperjena proti teritorialni integriteti Avstro-Ogrske.

Obvezuje se povodom revizije ustave, ki se bo v najkrajšem času izvršila, sprejeti v član XXII. ustavnega zakona dostavek, ki dovoljuje konfiskacijo takih publikacij, kar je po jasnih določbah člana XXII. ustave zdaj nemogoče.

2. Vlada nima nikakršnih dokazov za to in tudi nota c. in kr. vlade ji ne nudi nikakršnih takih, da bi društvo „Narodna Obrana“ in druge podobne družbe izvršile da danes potom svojih članov kakršnokoli zločinska dejanja te vrste. Navzlic temu bo kraljevska vlada sprejela zahtevo c. kr. vlade ter razpustila družbo „Narodno Obrano“ kakor tudi ono družbo, ki baje deluje proti Avstro-Ogrski.

3. Kraljevsko srbska vlada se obveže, takoj odstraniti iz javnega poduka v Srbiji vse, kar bi moglo pospeševati proti Avstro-Ogrski naperjeno propagando, če ji c. kr. vlada doprinese dejanske dokaze za to propagando.

4. Kralj. vlada je tudi pripravljena odpustiti iz službe tiste oficirje in uradnike, glede katerih lo sodna preiskava dognala, da so zakrivilo dejanja proti teritorialni integriteti monarhije ter pričakuje, da ji bo c. in kr. vlada v svrhu postopanja naznanila imena dotičnih oficirjev in uradnikov ter dejstva, ki se jim očitajo.

5. Kralj. vlada mora priznati, da si ni na jasnem o smislu in obsegu tiste zahteve c. in kr. vlade, ki gre na to, naj kr. srbska vlada na svojem ozemlju dopusti sodelovanje organov c. in kr. vlade, izjavlja pa, da je pripravljena pripustiti sodelovanje, ki je primerno mednarodnemu in kazenskem pravu ter prijateljsko sosednemu razmerju.

6. Kralj. vlada smatra za ob sebi umljivo dolžnost, uvesti preiskavo proti tistim osebam, ki so bile udeležene pri komplotu z dne 15./28. junija in se nahajajo na njenem ozemlju. Kar se tiče sodelovanja specijelno delegiranih organov c. in kr. vlade pri tej preiskavi, ne more tega dopustiti, ker bi to pomenilo kršenje ustave in kazenskega procesa, pač bi pa lahko avstro-ogrski organi v posameznih slučajih dobivali obvestila o uspehu preiskave.

7. Kralj. vlada je že tisti večer, ko je dobila noto, dala majorja Vojislava Tankosića aretovati.

Milana Ciganovića, ki je pripadnik avstro-ogrške monarhije in ki je bil do 15. junija kot aspirant pri železniškem ravnateljstvu, doslej ni bilo mogoče dobiti in je bila za njim izdana tiranica.

C. in kr. vlado prosimo, da nam v svrhu izvedbe preiskave čim najpreje v običajni obliki naznani obstoječe razloge upravičenega suma in pri preiskavi v Sarajevu zbrane dokaze o krivdi.

8. Srbska vlada bo veljavne odredbe, da se prepreči vthotapljenje orožja in razstreljiva, poostrišla in raztegnila.

Samo obsebi se razume, da bo takoj uvedla preiskavo in strogo kaznovala one uradnike obmejne službe na progi Šabac-Loznica, ki so kršili svoje dolžnosti in dopustili, da so zločinci prekorali mejo.

9. Kraljevska vlada je rada pripravljena, da dá potrebna pojasnila o izjavah, ki so jih dali v intervivih njeni uradniki v Srbiji in v inozemstvu po atentatu in ki so bile po trditvi c. in kr. vlade monarhiji sovražne, čim c. in kr. vlada označi mesta dotičnih izvajanj in dokaže, da so te izjave dejansko podali dotični funkcionarji.

Kraljevska vlada bo sama skrbela za to, da nabere v to potrebne dokaze in dokazilna sredstva.

10. Kr. vlada bo, v kolikor tega ni še storila v tej noti, c. in kr. vlado obvestila o izvedbi vseh, v gori navedenih točkah omenjenih odredb, čim bo dotični ukrep odrejen in izvršen.

Kr. srbska vlada je mnenja, da je v skupnem interesu, da se rešitev teh zadev ne prenažli in je zato kakor vselej pripravljena, ako bi c. in kr. vlada tega odgovora ne smatrala za zadovoljivega, sprejeti kakršnokoli mirno rešitev bodisi z izročitvijo odločitve o tem vprašanju mednarodnemu razsodišču v Haagu, bodisi s prepustitvijo odločitve velesilam, ki so sodelovale pri sestavi izjave, ki jo je srbska vlada podala dne 18. (31.) marca l. 1909.

Avstrijski dokazni materijal.

Vlada je objavila materijal, ki ga vsebuje avstro-ogrška cirkularna nota, izročena veleposlanikom tujih držav.

V tej spomenici se opozarja na dejstvo, da traja že dokaj dolgo v Srbiji nastalo gibanje, ki meri na to, da se odtrgajo južni deli Avstro-Ogrske od monarhije in se priklonijo Srbiji. Ta propaganda je dosegla svoj višek v času aneksijske krize. Takrat je vse srbsko časopisje ščuvalo na vojno proti Avstriji, istočasno pa so se osnovala razne organizacije, ki so pripravljale to vojno. Med temi organizacijami je najodličnejša „Narodna Odbrana“, ki se je razvila iz nekega revolucionarnega odbora, ki je popolnoma odvisna od srbskega ministrstva zunanjih del. To organizacijo vodijo visoki državni in častniki, med njimi zlasti general Janković in bivši minister Jovanović. Med ustanovniki sta tudi majorja Voja Stanković in Milan Pribičević. Ta organizacija si je naredila nalogo, izvežbati vstaške četnike za borbo proti avstro-ogrski monarhiji. V posebnih prilogi k spomenici je izvleček člankov iz službenega glasila „Narodne Odbrane“. V teh člankih se poudarja, da je glavna naloga „Narodne Odbrane“, da skrbi za najtesnejšo zvezo z brati onkraj meje. Avstro-Ogrska se označuje kot prvi in največji sovražnik. V enem izmed člankov se poziva vlada in narod v Srbiji, naj se z vsemi silami in z vsemi sredstvi pripravlja na boj, katerega predhodnica je bila aneksija.

V spomenici se nadalje opisuje delovanje „Narodne Odbrane“. „Narodna Odbrana“ je osnovala posebno šolo za izvežbanje vstaških čet. Te šole sta redno nadzorovala general Janković in major Pribičević. V tej šoli so se četniki poučevali v

streljanju in metanju bomb, v polaganju min in v razstreljevanju mostov.

Po slovesni izjavi srbske vlade leta 1909. se je pričakovalo, da bo ta organizacija razpuščena. Toda ta nada se ni uresničila. Srbsko časopisje je nemoteno nadaljevalo svojo protiavstrijsko propagando. Kot vzgled, kako piše to časopisje, navaja spomenica slučaj, ko je bil svoječasno poskušen atentat na bivšega bosanskega deželnega šefa Varesanina. Srbski listi so proslavljali takrat atentatorja in odobravalni njegovo dejanje. Te liste so takrat vthotapljali tudi v Avstrijo. Pod istim vodstvom kakor „Narodna Odbrana“, so tudi druge organizacije, kakor strelska zveza s 762 društv, Sokolska zveza z 2500 člani in razna druga društva. Vse te organizacije nastopajo pod plaščem kulturnih društev in se delajo, kakor da bi bil njih edini smoter, prebivalstvo Srbije duševno in telesno dvigniti. V resnici pa prepovedujejo, kakor je razvidno iz gori navedenega glasila „Narodne Odbrane“, samo to „sveto resnico“, da je neizogibna potreba, voditi s puškami in topovi borbo na življenje in smrt proti Avstriji, temu največjemu sovražniku in narod pripravljati z vsemi sredstvi na to borbo za „osvoboditev“ podjarmljenih zemelj, v katerih ječi 7 milijonov zatiranih bratov.

V spomenici se nadalje vsestransko razpravlja o delovanju „Narodne Odbrane“ in njej sorodnih društev na ozemlju avstro-ogrške monarhije. Ta društva so prirejala predavanja in so se udeleževala raznih slavnosti v Bosni in Hercegovini. Pri takšnih prilikah so se čisto odkrito nabirali člani za ta društva. Sedaj se vrši še preiskava, da se dožene, ako je res, da so srbska sokolska društva vplivala na sokolske organizacije v monarhiji, da so se združila v posebno zvezo, ki se je doslej prikrivala. Potom zaupnikov so strup upora zanašali tudi v kroge odrasle in nerazsodne mladine. Tako je major Pribičević na jako sumljiv način zapeljal nekega bivšega domobranskega častnika in nekega orožniškega poročnika, da sta izstopila iz avstrijske armade. Srbski agitatorji so razvijali obsežno agitacijo, zlasti po šolah. Vojna proti monarhiji se je pripravljala tudi v toliko, da je bila srbskim emisarjem v slučaju izbruha vojne naloga, da razrušijo prometna sredstva itd. in uprizore revolte in panike. — Vsem tem trditvam so kot dokaz priložene posebne priloge.

Prispevek za preživljanje svojcev mobilizovancev.

Rodbine vpoklicanih vojakov imajo pravico do prispevka za preživljanje svojcev mobilizovancev in sicer je vseeno ali je vpoklicani v rezervi ali že v črni vojni.

Kdo ima pravico do te podpore?

Rodbina, h kateri spadajo žena in otroci, nadalje pa tudi stariši, stari oče ali stara mati, tast ali tašča, očem ali mačeha, bratje in sestre ter nezakonski otroci.

Žena in otroci dobe to podporo tudi tedaj, ako žive v inozemstvu.

Ne zadostuje pa le sorodstvo z vpoklicanim. Treba je, da je vpoklicani tudi skrbel s svojim zaslužkom za one, kateri reflektirajo na to podporo. Vseeno je tudi, ako žena, ali stariši kaj malega zaslužijo, podpora se jim ima vseeno izplačati.

Prispevek za preživljanje svojcev mobilizovancev se pa ne izplača toliko časa, dokler vpoklicani redno dobiva še svoj zaslužek ali če je v tako dobrih premoženjskih razmerah, da te podpore ne potrebuje. Takoj pa, ko se te razmere premene, sme oni, kateremu se je podpora odklonila, takoj zopet prositi zanjo.

Prispevek za preživljanje svojcev mobilizovancev

se deli za vsakega posameznega:

- 1.) dnevno preskrbitveno podporo.
- 2.) dnevno stanarino.

Le oni ne dobi stanarine, kateri stanuje v lastni hiši ali v kaki javni ubožnici ali sirotišnici.

Višina prispevka za preživljanje svojcev mobilizovancev.

Prispevek se vsako leto sproti določa od vojnega ministrstva. Stanarina je polovico prispevka za preživljanje svojcev mobilizovancev. Otroci pod 8 let dobe polovico.

Za leto 1914. je določen prispevek za preživljanje svojcev mobilizovancev s stanarino za vse nad 8 let stare za Kranjsko:

v Ljubljani kron 1¹⁴
na deželi „ 1⁰⁵

Za vse pod 8 let stare:

v Ljubljani kron —57
na deželi „ —52^{1/2}

Ako ima torej vpoklicani na Kranjskem izven Ljubljane ženo in 2 otroka, od katerih eden še ni star 8 let, dobi sledečo dnevno podporo:

dvakrat 1 krono 5 vin. 2 kroni 10 vin.
za otroka pod 8 let 52^{1/2} 52^{1/2} „

Vsa rodbina torej 2 kroni 62^{1/2} vin.

Prispevek za preživljanje svojcev mobilizovancev pa ne sme presegati povprečnega zaslužka vpoklicanega. Več kakor vpoklicani zasluži ne dobi rodbina in če bi štela še toliko glav.

Ako poklicani desertira ali ako ga je vojaško sodišče kaznovalo s težko ječo, se njegovi rodbini ne izplača nobena podpora.

Prispevek za preživljanje svojcev mobilizovancev začne z dnevom vpoklicbe in traja, dokler se vpoklicani ne vrne domov. Všteje se tudi čas potovanja. Istotako se vračuna čas, ki ga je vpoklicani morda prebil v kaki bolnici.

Ako pade vpoklicani v vojski ali ako umre na bolezn, pridobljeni v vojaški službi pristojna onim, ki imajo pravico do prispevka za preživljanje svojcev mobilizovancev, ta podpora še šest mesecev po dnevu smrti, tudi ako bi bila vojna že pred tem časom končana. Po šestih mesecih dobi rodbina le takozvano vojaško preskrbino.

Prispevka za preživljanje svojcev mobilizovancev se ne more zarubiti.

Kako se zahteva prispevek za preživljanje svojcev mobilizovancev.

Prispevek za preživljanje svojcev mobilizovancev lahko zahteva vpoklicani, ako mu preostaja še toliko časa, ali pa rodbina.

Zahtevo je prigrasiti pri županstvu bivališča.

Pismene prošnje ni treba, ker imajo uradi v to svrhu tiskane vzorce, ki so izpolniti. Vzame naj se seboj listine, ki dokazujejo sorodstvo z vpoklicanim. Žena naj torej predloži poročni list, otroci krstni list. Če se pismeno prosi, je prošnja koleka prosta. Ako se pošlje po pošti, ni treba nalepiti znamke. Treba pa je, da se zapiše na ovitek: „Se nanaša na prispevek za preživljanje svojcev mobilizovancev. Po § 12 zakona od 26. decembra iz l. 1912. d. z. 237, poštnine prosto.“

Prispevek za preživljanje svojcev mobilizovancev se naj zahteva takoj po dostavitvi pozivnice ali pa najkasneje takoj, ko je vpoklicani odšel.

Oblasti naj se naznani tudi ona oseba, katera naj denar sprejema.

Izplača se prispevek za preživljanje svojcev mobilizovancev polmesečno, če le mogoče 1. in 16. v naprej. Že radi tega naj se zahteva čimprej naznani. Prispevka za preživljanje svojcev mobilizovancev ni treba vrniti, tudi ako bi vpoklicani že prej prispel domov kakor ob dnevu, do katerega se je podpora izplačala.

Ne bojte se za hranilne vloge!

Ker se je zaukazala delna mobilizacija, se je zopet bati, da nastopi govornica, da naj ima ob času vojske vsak človek svoj denar le pri sebi. Denar pri hranilnicah, posojilnicah in bankah po tej govornici ni varno naložen, ker si ga more državna oblast ali pa sovražnik prisvojiti in tako varčne ljudi ob njih premoženje spraviti. Da bi si mogla državna oblast ta denar prisvojiti, je popolnoma izključeno, ker imamo člen 5. državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra 1897, drž. zak. št. 142, po katerem je lastnina nedotakljiva. Kar se tiče bojazni, da bi nam mogel denar vzeti sovražnik, je ravno tako prazna. Mirovna konferenca v Haagu je mednarodni pogodbi določila, da je osebna in občinska lastnina nedotakljiva.

Kak namen pa imajo hranilnice in je-li denar pri teh naložen varno? Hranilnice imajo namen, v pospeševanje delavnosti in varčnosti dajati vsakemu priliko, nalagati prihranjeni denar varno in kot kapital na obresti in ga zopet dvigati. Da je denar pri hranilnicah popolnoma varno naložen, za to skrbi državna oblast sama, ker ima pri vsaki hranilnici svojega cesarskega komisarja, ki pazi na hranilnično poslovanje. Denar, katerega zaupajo ljudje hranilnicam, seveda ne leži ves v hranilnicah, ker bi sicer ne nosil nikakih obresti. Hranilnici zapuani denar izposojuje se zopet dalje proti obrestmi. Kako pa se sme posojevati, to je po zakonu natančno določeno in sicer tako, da je izposojeni denar popolnoma varen. Hranilnični denar izposojen je po največ na zemljišču in sicer tako, da se sme le dve tretjini vrednosti dotičnega zemljišča obremeniti. To je, ako je zemljišče vredno 12.000 K, sme hranilnica le 8000 K posoditi. Pri hišah le do polovice vrednosti, to je na hišo, ki je vredna 12.000 K, sme posoditi hranilnica le 6000 K. Za druga posojila so še bolj strogi predpisi.

Zato se lahko reče, da je denar, ki ga je hranilnica izposodila, popolnoma varno naložen. Vložnikom hranilnice se za njihov denar torej ni treba popolnoma nič bati. To, kar velja ob času miru, velja tudi ob času vojske, ker si nihče, niti državna oblast, niti sovražnik, ne bo upal si prisvojiti zasebno last.

Oni, ki imajo denar pri hranilnicah naložen in ga iz strahu da o vojnem času ni varen, dvi-

gajo, ne škodijo le samemu sebi, ampak tudi svojemu bližnjemu.

Tisti, ki svoj denar iz hranilnic in posojilnic dvigne in ga hrani doma, ne izgubi le obresti, ampak pride tudi lahko ob svoj denar, če ga doma tudi še tako varno hrani. Ne glede na to, da se mu denar lahko ukrade, uniči se ta tudi na drug način n. pr. po požaru ali izgubi itd.

Pri dviganju denarja o velikem navalu je pa nevarno, da morajo hranilnice svoj izposojeni denar dolžnikom odpovedati, ker sicer niso v stanju vrniti denarja vložnikom. Posledica tega pa je za dolžnike zelo usodepolna, ker se ravno ob vojskinem času denarja hitro ne more dobiti in zadnja posledica je, dražba — kant.

Ker je tedaj denar v hranilnicah in posojilnicah popolnoma varno naložen, dočim ga doma ne morete tako varno shraniti in ker z dviganjem ne le sebi, ampak tudi svojim sobratom škodujete, pozivljamo ljudstvo, da svoj pri hranilnicah in posojilnicah naloženi denar, ako ga neobhodno ne potrebuje, še nadalje pusti pri hranilnicah.

Oni pa, ki raznašajo neosnovano govorico, da ob vojskinih časih denar pri denarnih zavodih ni varno naložen, se bodo brez ozira naznanili sodišču, da jih kaznuje po § 308 kaz. zak., ki pravi:

„Kdor z javnim razglaševanjem trosi lažnjive, za javno varnost vnemirjujoče vesti, ki niso podprte, ali take govorice naprej raznaša, je kriv prestopka, ki se kaznuje s strogim zaporom od 8 dni do 3 mesecev.“

DNEVNE VESTI.

Cesarjeva zahvala.

Deželni predsednik na Kranjskem je sprejel sledeči brzojav:

Deželni predsednik
ekscelenca baron Schwarz
Ljubljana.

Kopališče Išl, 29. julija 1914.

Njega c. in kr. Apostolsko Veličanstvo je blagoizvolilo naznanilo o navdušenih manifestacijah v Ljubljani z največjo zadovolnostjo v Najvišje znanje vzeti ter se zahvaljuje najmilostliveje za ta izraz udanosti, ki je govoreč dokaz, da stoji prebivalstvo Kranjske v dobrih in slabih časih v neomajljivi zvestobi na strani cesarja in domovine.

Vsled najvišjega ukaza

baron Schissl.

Zbegani ljudje. Naše preprosto ljudstvo pa že vsako neumnost verjame. Tako se je raznesla zlasti po kmetih, pa deloma tudi po mestik govornicah, da izgubi ves papirnati denar svojo vrednost. To je prav neumno govorjenje, ki nima nobene podlage. Ljudje so tako zbegani, da ne marajo več papirnatega denarja in zahtevajo srebro. Zlasti za trgovce je silno mučno, ker seveda ne morejo iz rokava stresti toliko srebra, kot ga ljudje zahtevajo. Svarimo torej občinstvo, naj se nikar ne da zbegati; papirnati denar ima popolno vrednost, kakor jo je le kdaj imel.

Zvišanje obrestne mere avstro-ogrskih banke. Avstro-ogrška banka je sklenila, da poveča bančno obrestno mero od 4 na 5 odstotkov.

Ljudska knjižnica Nar. čitalnice v Kranju otane do preklica zaprta. Oni, ki imajo knjige še izposojene, se prosijo, da iste zanesljivo v nedeljo od 11. do 12. ure nazaj prinesejo.

Občinstvu v vednost in ravnanje. Tukajšnji trgovci s krojnim, modnim in galanterijskim blagom so sklenili, da bodo imeli svoje prodajalne, oziroma trgovine radi mobilizacije odprte ob nedeljah in praznikih dopoldan, ob ponedeljkih, to je ob tržnih dnevih cel dan, kakor je bilo to sedaj običajno, ob drugih delavnikih pa od 8. do 12. ure dopoldan in od 2. do 5. ure popoldan.

Promenadni koncert bo jutri od 11. do 12. ure. Spored: 1. Sykora: „Nadvojvoda Ferdinand-koračnica“. 2. Gilbert: „Autoliebchen,“ valček. 3. Fr. pl. Suppè: „Imam le tvojo ljubezen,“ pesem iz operete Boccaccio. 4. Pöschl: „Avstrijski patriotje,“ a) Princ Evgen, b) Radecky, c) Hoch Habsburg, d) Mein Österreich. 5. Pöschl: „Slovenske pesmi,“ potpuri. 6. Parma: „Mladi vojniki,“ koračnica. 7. Komzak: „Nadvojvoda Albrecht koračnica“.

Ustavljeno delovanje sokolskih društev. Deželna vlada je suspendirala delovanje sokolskih društev.

Podraženje živil. Z ozirom na to, da nekateri prodajalci brez vzroka draže živila, je treba opozoriti na § 482. kazenskega zakona, ki pravi: Ako obrtniki, kateri za vsakdanje preživljenje neizogibno potrebno blago občinstvu prodajajo, svojo zalogo prikrivajo, ali se od tiste kateremu kupcu dati branijo, postanejo krivi prestopka, zavoljo katerega jim je po primeri, kolikor manj se more tisto blago pogrešati, prvokrat kazni v denarjih od desetih do petdesetih goldinarjev naložiti; v drugič naj se podvoji; tretji primerljaj naklanja zgubo obrtnije. — § 484. pa pravi: Ako se v § 482. omenjeno prikrivanje ali odrekovanje zgodi v času javnega nepokoja, naj se krivec, če se v njegovem dejanju ne najde kako hudodelstvo, zraven zgube obrtnije kaznuje s hudim zaporom od enega do šest mesecev.

Aretirali so na kolodvoru v Škofji Loki nekega domačina-Amerikanca, prav premožnega moža, ker je fotografiral vlak.

Dinamit pod železniškim mostom. „Tagespost“ poroča: Od nekega potnika, ki se je peljal v ponedeljek iz Ljubljane v Celovec, smo dobili sporočilo, da so dobili pod železniškim mostom pri Ljubljani večjo množino dinamita. Če bi tega pravočasno ne zaznali, bi se morda zgodila velika nesreča. Od zločincev dozdej nimajo sledu.

Aretiran je bil na Gorenjskem jurist gospod Mihael Čop, ki se je svoj čas kot prostovoljec v črnogorski armadi udeležil vojske proti Turčiji.

V Škofji Loki so se v ponedeljek fantje iz Selške doline tako stekli, da so ranjence devali v sv. olje, zmagovalce pa so odpeljali v zapor.

Odpovedani mirovni kongres. Svetovni mirovni kongres, ki bi se imel vršiti na Dunaju v dneh 15. do 20. septembra, je odpovedan.

Poslanec E. Gangl ponesrečil. Dež. poslanec Engelbert Gangl se je eden izmed prvih odzval svoji vojaški dolžnosti. Poslan je bil k Sv. Luciji. Pri patroliranju je s tovariši padel v globok jarek in si pri tem zlomil roko. Prepeljali so ga včeraj v Ljubljano. Njegovim tovarišem se ni ničesar zgodilo.

V Dalmaciji sta bila aretirana župan v Dubrovniku, državni poslanec dr. Čingrija in podžupan v Dubrovniku dr. Pugliesi. Pri katoliškem škofu Milasu je bila kakor javlja „Zeit“ iz Dubrovnika, hišna preiskava.

Revolucionarno gibanje na Ruskem Poljskem. Po poročilih je na Ruskem Poljskem izbruhnila revolucija. V Varšavi je zletelo več skladišč smodnika v zrak. Na glavnem poštnem uradu je eksplodiralo več bomb in je bilo mnogo oseb ubitih in ranjenih. Druga poročila pravijo, da je zletela v zrak cela trdnjava v Varšavi. Ruska poročila pravijo, da je eksplozija povzročila strela.

Albanski knez. V nedeljo se je odpeljal knez Viljem na „informacijsko potovanje“ v Valono. Vzrok temu potovanju je pač ta, da so vstaši zagrozili, da bodo Drač izpremenili v bojišče, če ga knez ne zapusti in če se jim ne uda. Zastopniki velevlasti so sicer vsled teh groženj prerusili vsako pogajanje z vstaši, toda knez smatra, da je boljše, če gre v Valono, ki mu za ta slučaj nudi več varnosti. Epiroti so se umaknili na ukaz Grške, ki je pravilno razumela gibanje italijanske vojne mornarice, in tako je Valona danes varnejša prestolnica nego oblegani Drač. Ta

preselitev pa pomenja obenem, da prehaja knez Viljem v sfero interesov in vplivov Italije, ki itak smatra Valono za svojo pozicijo. Knez se je že enkrat nameraval izseliti iz Drača, tedaj je mislil na Skader. Pod obrambo topov mednarodnega brodovja in s četo, vedno odprto čez morje, upa knez, podaljšati dneve svoje vlade. Kakor se poroča se je knez Viljem zopet povrnil v Drač.

Nagla sodba na Hrvatskem. Posebna izdaja zagrebškega uradnega lista naznanja, da je v Zagrebu in po celi Hrvatski in Slavoniji razglašena nagla sodba.

Glasovi iz Nemčije. „National-Zeitung“ piše včeraj, da bi bilo vendar še mogoče posredovati. Nazor angleškega državnika sir Edvard Greya, bi bil sprejemljiv, ki meni, da je v srbskem odgovoru na avstrijsko noto vendar nekaj točk, katere bi lahko služile za podlago pogajanj. Tako na primer je srbska vlada pripravljena sodnijsko zasledovati vsakega srbskega državljanca brez ozira na stan, kateremu bi se dokazala sokrivda na sarajevskem umoru. Istotako se je srbska vlada zavezala, da društvo „Narodno obrano“ brezpogojno zapusti, kar je jasno razvidno iz francoskega besedila odgovora, ki pravi: „Le Gouvernement Royal acceptera la demande du Gouvernement Imperial et Royal et dissondra la société „Narodna Odbrana“ tante autre société qui agirait contre l'Autriche-Hongrie“. Ravnotako se je takoj aretiriral major Voja Tankošić in glede vseh sokrivih srbskih državnih uradnikov obljublja srbska vlada strogo preizkavo. Ko bi pa Avstro-Ogrska ne sprejela posredovalna predloge, nima Nemčija povoda siliti v to. Pri vsi miroljubnosti Nemčije pa naj v Petrogradu ne dvomijo o tem, da bi se moralo v Berlinu smatrati vsako dejanje agresivne tendence proti Avstriji kot neprijazno obnašanje napram Nemčiji, ki bi jo prisililo, takoj odgovoriti na enak način.

Aretacija. Za Andrejem Butaličem iz Lahovič je izdalo sodišče že leta 1912. zaporen ukaz radi težke telesne poškodbe. Vkljub temu ni moglo doslej niti orožništvo, niti policija priti pobeglemu Butaliču na sled. Šele predvčerajšnjem ga je orožništvo prijelo, aretiralo in izročilo okrajnemu sodišču v Kamniku.

Pisarna za urejevanje splošnih gospodarskih zadev

J. Rozman :: Kranj

I. Denarni promet: Izposlovanje posojil v vseh oblikah. — Prevzem kapitalij in njih pupilarnovarno nalaganje. — Ranžiranje insolvent. — Eskont menic. — Nakup in prodaja državnih vrednostnih papirjev. — Izdaja uradnih borznih kurzov.

II. Informacijske zadeve: Izdaja trgovskih in obrtnih informacij ter naslovov dobaviteljev in odjemalcev za vse blagovne stroke.

III. Izterjevanje terjatev: Izterjevanje trgovskih in obrtnih terjatev. — Inkaso menic.

IV. Promet z nepremičninami in podjetji: Posredovanje pri nakupu, prodaji in zamenjavi nepremičnin, industrijskih, trgovskih in obrtnih podjetij.

V. Tehnično-komercijelne zadeve: Nakup in prodaja industrijskih, obrtnih in poljedelskih strojev vseh sistemov. — Oprema celih delavnic. — Instalacije. — Načrti in proračuni.

VI. Strokovni nasveti v vseh navedenih zadevah. Strogo stvarno poslovanje. — Perspektivi na razpologo. 54 52-29

Največja slovenska hranilnica!

Največja slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

V LJUBLJANI, PREŠERNOVA ULICA št. 3.

12-23

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez odbitka.

Denarnega prometa do konca leta 1912

vlog

rezervnega zaklada

700 milijonov kron,

42 mil. 500 tisoč K,

1 mil. 330 tisoč K.

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez odbitka.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

brez odbitka rentnega
davka.

4 3 / 4 0 / 0

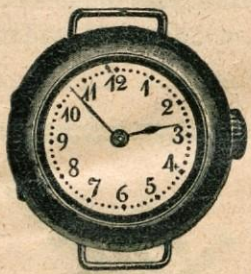
brez odbitka rentnega
davka.

10 52-31

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

9-31

Najbolje in najceneje se kupi pri tvrdki

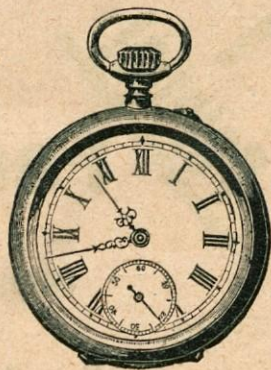
RUDOLF RUS

v Kranju (poleg lekarne)

Ustanovljeno leta 1885.

Prva in največja zaloga
ur, zlatnine in srebrnine.

Ceniki zastoj in poštnine prosti.

Strogo solidna in poštena postrežba.

Suhe gobe

in druge deželne pridelke v vsaki
množini po najvišjih dnevnih cenah
kupuje

M. RANT, KRANJ

trgovina mešanega blaga in deželnih pridelkov

Trboveljski in češki premog.

Restavracija pri kolodvoru

priporoča dobro kuhinjo, pristna vina. češko
budjejeviško pivo. Lep senčnat vrt.

8 52-31

Modni salon

68-17

A. Adamič v Kranju

Podružnica v hiši g. M. Mayr

naznanja častitim damam, da je došla ravnokar **velika izbira**
najmodernejših

dunajskih in pariških modelov

in se bodo isti prodajali dokler kaj zaloge radi pomanjkanja pro-
storov po zelo ugodni ceni. — Velika izbira krasnega nakitja.
Prepričajte se v konkurenčnih cenah predno si nabavite. — Žalni
klobuki vedno v zalogi.

Popravila se točno in ceno izvršujejo.

CYCLES
KINTA
K.C.L.

Zahtevajte
cenik.

KINTA-KOLESA

so splošno priljubljeni, ker so nedosežni v
teku in trpežnosti. Blagovolite si jih ogledati

pri tvrdki

KARL ČAMERNIK & Ko.

Špeciialna trgovina s kolesi, motorij,
avtomobii in posameznimi dei.

Mehanična delavnica in garaža.

7-31

LJUBLJANA

samo Dunajska cesta 9-12

Kreditno društvo v Kranju

registrovana zadruga z omejeno zavezo

6-31

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po

4 3 / 4 0 / 0

brez odbitka rentnega davka.

Uradne ure so vsak delavnik od 9.—12. dopoldne.

Lovro Rebolj v Kranju

Glavni trg

20 52—29

Trgovina z moško obleko. — Prodaja raznega sukna in štofov za moške obleke. — Ravno tam lastna delavnica za obleke, ki se po naročilu dobro, ceno in nujno izgotove.

kokriško predmestje

v lastni hiši **zaloga šivalnih strojev in potrebščin**. Ravno tam **gostilna**, kjer točim najboljša vina in pivo ter postrežem vedno z **dobrimi gorkimi in mrzlimi jedili**.

Imam tudi obrt za nakup in prodajo posestev in zemljišč.

Spominjajte se Ciril-Metodove družbe!

Zobozdravniški in zobotehnični atelje

dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holzhaecker

konc. zobotehnik

v Kranju

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža.

Zobozdravniška ordinacijska ura

odslej samo od 9. do 10. ure dopoldne

vsak delavni dan.

Dr. E. Globočnik ni poklican k vojakom in zdravi še nadalje.

5 52—30

Vsaki dan koncert

Kavarna „Zvezda“, Kranj

Prostora moderno urejen lokal z razgledom v park. — Izborne delikatese, pijače in pecivo. — Točna postrežba in zmerne cene. — Svetovnoznani

Paganini Orkestrijon.

Priporoča se
domačinom in izletnikom

Zdravko Krajnc, Kranj

trgovec in kavarnar.

16 52—30

! Poletje!

Najstarejša trgovina

Ferd. Sajovic
v Kranju

(poprej J. C. Pleiweiss)

3 52—31

priporoča za

poletensko sezijo

svojo bogato zalogo vezenega blaga, batista, platna in delena za ženske bluze in obleke, letenskih ševijotov in kamgarnov za moškeobleke, kakor tudi vsega drugega manufakturnega blaga.

Svilnati robci najnovjših vzorcev.

! Poletje!

1—15

Najbolj varno naložen denar v vsem političnem kranjskem okraju!

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

Splošni rezervni zaklad (lastno premoženje) nad 352.000 kron!

Hranilnica posoja na zemljišča po 5½% na leto in na amortizacijo v 45 letih, tako da na primer dolžnik v teku 45 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Koncem leta 1913. je bilo stanje hranilnih vlog nad

5 milijonov 442 tisoč kron.

Posojil na zemljišča ter posojil občinam **nad 4 milijone kron.**

4 1/2 %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle in nedvignjene vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglasati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to:

da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev, ter župnišča cerkveni denar.

Ta najstarejši denarni zavod v **Kranju**

uraduje na rotovžu

vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne.